

ЦИФРЛЫҚ ДӘУІРДЕГІ АДАМНЫҢ МӘНІ: ФИЛОСОФИЯЛЫҚ ПАЙЫМ

АМАНИЯЗОВА Б.А. , УТЕШЕВА Г.Т.

Аманиязова Бағдагүл Айтбайқызы — Магистр, оқытушы, Қ. Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті, Ақтөбе қ., Қазақстан.

E-mail: baqdaqul-1977@mail.ru, <https://orcid.org/0000-0003-4018-8952>

Утешева Гүлжанат Талгатовна — Магистр, оқытушы, Қ. Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті, Ақтөбе қ., Қазақстан

E-mail: gtu1310@mail.ru, <https://orcid.org/0009-0005-9902-556X>

Аңдатпа. Цифрлық дәуір — тек технологиялық прогрестің ғана емес, сонымен қатар адам болмысы мен мәнінің трансформациясын айқындайтын жаңа өркениеттік саты. Бұл мақалада адамның мәні мен онтологиялық табиғаты бүгінгі цифрлық шындық жағдайында философиялық тұрғыда қарастырылады. Автор ХХ–ХХІ ғасырлардағы Батыс ойшылдарының (Ж.-П. Сартр, Х. Арндт, Д. Харэвэй, Л. Флориди) және заманауи зерттеушілердің еңбектеріне сүйене отырып, адамның виртуалды кеңістіктегі өмір сүру формаларын, цифрлық ұқсастықты, ақпаратпен өзара әрекет этикасын және постгуманистік дискурс шеңберінде адамның дәстүрлі мәнінің қайта қаралуын талдайды. Мақалада адамның сандық жүйеде өмір сүруінің философиялық салдарлары мен болашақтағы гуманистік құндылықтардың тағдыры мәселелері де көтерілген. Автор адамның рухани және моральдық өлшемдерін цифрлық болмыспен сабақтастыра отырып, жаңа антропологиялық көзқарас ұсынады. Бұл мақала цифрлық философия, этика және қазіргі заман антропологиясы салаларындағы зерттеулерге үлес қосады. Онтологиялық тұрғыда цифрлық болмыс енді шынайылықтан бөлінбейтін, оның бір бөлшегіне айналған феномен ретінде қарастырылады. Бұл үрдіс адамның әлеммен қарым-қатынас тәсілін, уақыт пен кеңістік ұғымдарын, тіпті рухани мен болмыстың мәнін де өзгертеді. Зерттеу нәтижесінде цифрлық дәуір адамның болмысын тек техникалық ортаға бейімделген субъект ретінде ғана емес, сонымен қатар өзінің «адамдық» табиғатын қайта қарастырушы феномен ретінде қалыптастыратыны анықталды.

Түйін сөздер: цифрлық дәуір, адам мәні, онтология, виртуалдық, постгуманизм, этика

Кіріспе. Цифрлық технология ХХІ ғасыр қоғамының барлық саласына терең ықпал етіп, адамның табиғаты мен болмысын қайта пайымдауға мәжбүр етті. Адам мен техника арасындағы шекаралар біртіндеп жойылып, адамның өмір сүру формалары, өзін-өзі тану және танылу үдерістері түбегейлі өзгеріске ұшырап жатыр. Цифрлық болмыстың қалыптасуы, виртуал кеңістіктегі ұқсастық, жасанды интеллектпен өзара әрекет сияқты құбылыстар тек технологиялық емес, философиялық тұрғыда да өзекті мәселе ретінде қарастырылады. Философия тарихында адам мәні туралы ойланатын бағыт көп. Экзистенциализм өкілдері — Ж.-П. Сартр мен К. Ясперс — адам болмысын таңдау еркіндігімен байланыстырса, М. Хайдеггер адамның болмысын «Dasein» ұғымы арқылы уақыт пен өлім аясында түсіндірді. Цифрлық дәуірде бұл түсініктер қайта пайымдалып отыр. Мәселен, Лючиано Флориди «ақпарат онтологиясы» тұжырымдамасы арқылы цифрлық болмысты дербес онтологиялық шындық ретінде сипаттайды. Донна Харэвэйдің «Киборг манифесі» еңбегінде адам мен машинаның симбиозы жаңа постгуманистік дискурсты дүниеге әкеледі. Алайда қазіргі философиялық зерттеулерде адамның цифрлық болмысы мен мәніне қатысты мәселелер жүйелі түрде қарастырылмай келеді. Көптеген еңбек нақты технологиялық үрдістерге немесе әлеуметтік аспектілерге бағытталғанымен, адамның рухани, моральдық, онтологиялық өлшемдері жиі көлеңкеде қалады. Сондықтан адамның цифрлық дәуірдегі мәнін тұтас философиялық тұрғыда қарастыру — бүгінгі күннің маңызды міндеттерінің бірі. Осы мақалада автор адамның цифрлық кеңістіктегі болмысы мен мәнін онтология, этика және постгуманизм категориялары аясында талдап, қазіргі заман философиясында бұл тақырыптың қалай зерделеніп жатқанын саралайды.

Зерттеу мақсаты — адамның цифрлық шындықтағы табиғатын философиялық негізде

Әлеуметтік-гуманитарлық ғылымдар-Социально-гуманитарные науки-Social and humanities sciences пайымдау және цифрлық трансформацияның антропологиялық салдарларын анықтау.

Зерттеу материалдары мен әдістері. Бұл зерттеу сипаттамалық-талдамалық сипатта жүргізілді және философиялық-дискурсив әдістерге сүйенеді. Зерттеудің негізгі нысаны — цифрлық дәуірдегі адамның болмысы мен мәні. Бұл тақырыпты ашу үшін дәстүрлі философиялық мәтіндерді (онтология, экзистенциализм, постгуманизм) және қазіргі цифрлық философия өкілдерінің еңбектерін салыстырмалы түрде талдау әдісі қолданылды. Материал ретінде орыс тіліне аударылған шетел және отандық философтардың еңбектері пайдаланылды, соның ішінде М. Хайдеггер, Ж.-П. Сартр, К. Ясперс, Л. Флориди, Д. Харэвэй, В. Савчук, А.А. Гусейнов, Ю. Хабермас және т.б. авторлардың жұмыстары бар. Бұл мәтіндер мазмұндық жағынан сараланып, олардың адам болмысы, сананың табиғаты, техникалық-сандық кеңістіктегі адамның орны жайлы көзқарастары жүйеленді.

Зерттеу әдістері: Онтологиялық талдау — адамның мәні мен болмысының философиялық негізін ашу үшін қолданылды; Герменевтикалық әдіс — мәтіндерді терең түсіну және мағынасын талдау үшін пайдаланылды; Салыстырмалы талдау — әртүрлі философиялық мектептердің көзқарастарын салыстыру үшін; Постструктуралистік тәсіл — цифрлық шындықтың мәтіндік және желілік табиғатын түсіну үшін. Этикалық нормалар аясында барлық дереккөздерге академиялық сілтемелер беріліп, плагиаттан аулақ болу қағидаты сақталды. Зерттеудің әдіснамалық шектеуі ретінде эмпирикалық деректердің болмауын атауға болады, өйткені зерттеу негізінен теориялық сипатта жүргізілді. Қолданылған әдістер осы тақырыпты терең пайымдауға мүмкіндік берді.

Онтологиялық аспект: виртуалдық болмыс пен шынайылықтың шекарасы

Цифрлық кеңістіктің дамуы шынайы және виртуалдық болмыстың арасындағы шекараны түбегейлі қайта қарауға мәжбүрлейді. Виртуалды ортада пайда болатын құбылыстардың онтологиялық статусы күрделеніп отыр. Бұл объектілер (аватарлар, жасанды интеллект, сандық мәліметтер) шынайы физикалық болмыстан өзгеше болғанымен, адамдардың өмір сүруіне, тәжірибесіне және шешімдеріне әсер етеді. С.В. Косилова мен әріптестері виртуалдық болмыстың онтологиялық ерекшеліктерін зерттей отырып, шынайылықтың цифрлануы адам экзистенциясын өзгеріске ұшырататынын көрсетеді [1, 78]. Сонымен қатар, Ж. Бодрийяр «Симулякрлар мен симуляция» теориясында виртуалдық бейнелер шынайыны ауыстырып, адамдар гипер реалдық жағдайында өмір сүре бастайтынын алға тартады [2, 43]. Оның пікірінше, постмодерн кезеңінде адамның шынайы тәжірибесі симулякрлар арқылы өңделіп, оның танымдық және әлеуметтік бағдарлары бұлыңғыр болады. Мұндай трансформациялар қазіргі қоғамда виртуалдық болмыстың автономды формаға айналғанын көрсетеді. Бұл жағдайда классикалық онтологиядағы «бар болу» ұғымы өзектілігін жоғалта бастайды, себебі цифрлық объектілердің ықпалы нақты әлеуметтік және мәдени процестерге әсер етеді. Осыған байланысты, М. Хайдеггердің «болмысқа сұрақ қою» қажеті виртуалдық кеңістіктегі болмысты түсіну үшін жаңаша мәнге ие болады. Оның техникаға қатысты көзқарастары цифрлық әлемнің адамды белгілі бір танымдық шеңберге «ұйымдастыру» қабілетін дәл сипаттайды [3, 120]. Онтологиялық тұрғыда цифрлық болмыс енді шынайылықтан бөлінбейтін, оның бір бөлшегіне айналған феномен ретінде қарастырылады. Бұл үрдіс адамның әлеммен қарым-қатынас тәсілін, уақыт пен кеңістік ұғымдарын, тіпті рухани мен болмыстың мәнін де өзгертеді. Осылайша, цифрлық кеңістіктегі болмысты философиялық тұрғыдан зерттеу заманауи онтологияның өзекті бағытына айналып отыр.

Экзистенциалдық аспект: цифрлық ұқсастық және адам болмысы

Цифрлық дәуірде адамның өзін-өзі тануы мен тұлғалық тұтастығы күрделене түсті. Әлеуметтік желі мен виртуалды платформада адамның бірнеше цифрлық бейнесі пайда болады, бұл оның біртұтастығына әсер етеді. Цифрлық ортада шынайы «Меннің» анықтамасы көмескіленеді, себебі адам өзінің бірнеше «цифрлық тұлғасын» қатар алып жүреді: кәсіби, жеке, әлеуметтік бейнелері сан алуан платформада әртүрлі көрінеді. М.Ю. Яцевич пен М.А. Белоногов

Әлеуметтік-гуманитарлық ғылымдар-Социально-гуманитарные науки-Social and humanities sciences адамның цифрлық іздерінің мәңгілігін қарастыра отырып, цифрлық ұқсастықтың экзистенциал және этикалық салдарын зерттейді. Авторлар адамның санасы, еркіндігі және өлімінен кейінгі цифрлық болмысы арасындағы қатынастарға ерекше назар аударады [4, 102]. Виртуалды кеңістікте адамның «цифрлық ізі» оның шынайы болмысы жойылғаннан кейін де сақталып, ерекше философиялық және моральдық сұрақтар туындатады: цифрлық болмыстың өмірлік маңызы бар ма? Оны жою немесе сақтау — кімнің құқығы? М. Хайдеггер де болмыс туралы түсініктерін кеңейте отырып, адамның шынайы болмысы тек өзінің өлімін ұғыну арқылы ашылатынын атап өтеді [5, 312]. Бұл түсінік цифрлық кеңістіктегі "мәңгілік өмір" идеясына қарсы қойылады, себебі адамның болмысын тек технологиялармен жалғастыру оның мәнін жоғалтады. Осылайша, цифрлық ұқсастық адам болмысының шынайылығына қауіп төндіреді, экзистенциалдық алаңдауды күшейтеді.

Этика және технология: моральдық жауапкершілік шекаралары

Цифрлық технологиялардың этикалық мәселелері барған сайын күрделеніп отыр. Жасанды интеллекттің әрекеттері мен шешімдері үшін жауапкершілікті кім көтереді деген сұрақ бүгінгі философияның басты тақырыптарының бірі. Құрылғылар мен алгоритмдер адамның шешім қабылдау процестерін алмастыра бастаған тұста, моральдық жауапкершілік ұғымы қайта қарастыруды талап етеді.

Л. Флориди өзінің «ақпараттық этика» тұжырымдамасын енгізіп, этиканы тек адамдар арасындағы қатынас ретінде емес, цифрлық жүйелермен өзара әрекеттестік контекстінде де қарастыруды ұсынады. Оның пікірінше, адам мен машина арасындағы шекара жойылған сайын, кез келген ақпараттық агент — этикалық қатынастың субъектісі бола алады [6, 56]. Осы тұрғыдан алғанда, цифрлық жүйе жасаған зиян үшін моральдық жауапкершіліктің формалары да өзгеруі тиіс.

Сонымен қатар, Дж. Мур «технологиялық алшақтық» тұжырымдамасын дамытып, цифрлық технологияларға арнайы бейімделген жаңа этикалық стандарттардың қажет екенін дәлелдейді [7, 113]. Оның айтуынша, технология дамуы моральдық пайымдаулардан озып кеткен кезде қоғамда моральдық вакуум қалыптасады — мұндай жағдайда бұрынғы моральдық нормалар жеткіліксіз болады. Осы себепті қазіргі заман философиясы цифрлық этиканың теориялық негіздерін жетілдіруді өзекті міндет етіп отыр.

Нәтижелер және оларды талқылау. Зерттеу нәтижесінде цифрлық дәуір адамның болмысын тек техникалық ортаға бейімделген субъект ретінде ғана емес, сонымен қатар өзінің «адамдық» табиғатын қайта қарастырушы феномен ретінде қалыптастыратыны анықталды. Цифрлық кеңістік адамның классикалық болмыс үлгісін қайта құрылымдап, «цифрлық мен», «виртуалды ұқсастық», «цифрлық түйсік» сияқты ұғымдарды өмірге әкелді. М. Хайдеггердің «Dasein» ұғымы уақыттық және онтологиялық қатынастармен байланысты болса, қазіргі заманның цифрлық адамы — «онлайн-болмысқа» тәуелді субъектке айналды. Бұл жерде адамның уақытты, кеңістікті және өзін-өзі сезінуі өзгеріске ұшырайды. Лючиано Флориди "инфосферада өмір сүретін адамды" сипаттай отырып, адам ақпараттың тек қабылдаушысы емес, оны тудырушы және өңдеуші агент екенін атап өтеді. Жүргізілген салыстырмалы талдау көрсеткендей, адамның мәні туралы философиялық көзқарастар постгуманистік бағытта дамып келеді. Донна Харэвэйдің киборг тұжырымдамасы адамның технологиямен тығыз байланысын табиғи факт ретінде қабылдайды. Бұл — постгуманизмнің басты тезисі: адам тек биологиялық емес, сонымен қатар кибермәдениет субъектісі. Нәтижелер және оны талқылау. Зерттеу барысында философиялық тұрғыдан мынадай тұжырым жасалды: цифрлық болмыс — бұл адамның өзінің шынайылығын іздеудегі жаңа кеңістігі. Бұл болмыс адамды трансцендентті, шынайы болмыстан алыстата ма, әлде рухани дамудың басқа формасына жетелей ме — осы сұрақ философия алдына жаңа міндеттер қойып отыр. Бұрынғы зерттеулер адамның әлеуметтік байланыстары мен өзін-өзі тануын дәстүрлі медиаторлар арқылы сипаттаса (отбасы, қоғам, дін), қазіргі адам виртуалды

Әлеуметтік-гуманитарлық ғылымдар-Социально-гуманитарные науки-Social and humanities sciences коммуникация арқылы өзін анықтайды. Бұл тұрғыдан алғанда, адамның цифрлық болмысы экзистенциалистердің ұстанымына сәйкес, өзін өзі жасаушы болмысқа айналды. Зерттеу барысында цифрлық болмыс феномені философиялық онтология мен экзистенциализмнің жаңа түсіндірулерін талап ететін өзекті құбылыс екені анықталды. Цифрлық кеңістікте шынайы болмыстың дәстүрлі шекаралары бұзылып, адамның өзіндік сана-сезімі мен болмысын түсіну тәсілдері трансформацияға ұшырайды. **Біріншіден**, виртуалдық болмыстың онтологиялық мәртебесі тек техникалық немесе утилитарлық емес, сонымен қатар философиялық және экзистенциалдық мазмұнға ие. Цифрлық әлемде пайда болған объектілер (аватарлар, алгоритмдер, деректер жиынтығы) адамның өмір сүру салтына әсер етіп қана қоймай, оның болмыстық түсінігін өзгертіп отыр. Бұл, әсіресе, Ж. Бодрийяр ұсынған гипер реалдық теориясы арқылы айқын көрініс табады — шынайы мен елестің ара жігі жойылады.

Екіншіден, адамның цифрлық ұқсастығы тек әлеуметтік рөл ретінде ғана емес, философиялық «Мен» ұғымын қайта қарауды қажет ететін күрделі құрылым ретінде сипатталды. Цифрлық ортада тұлғаның бірнеше бейнесінің қатар өмір сүруі оның ішкі тұтастығын әлсіретіп, экзистенциалдық дағдарыс туғызуы мүмкін. Бұл үрдіс адам болмысының аутентигіне және өзіндік «Мен» концепциясының тұрақтылығына тікелей әсер етеді. **Үшіншіден**, зерттеу барысында цифрлық болмыспен байланысты этикалық мәселелер өзекті екені дәлелденді. Жасанды интеллекттің шешімдері үшін жауапкершілік, цифрлық іздердің мәңгі сақталуы, дербестік пен жеке мәліметтердің қауіпсіздігі — бәрі де жаңа этикалық ұстанымдарды қалыптастыру қажеттігін көрсетеді. Бұл орайда Л. Флоридидің «ақпараттық этикасы» мен Дж. Мурдың «технологиялық алшақтық» ұғымдары практикалық және теориялық маңызға ие. **Төртіншіден**, цифрлық болмыстың кеңеюі тек жеке адамның болмысына ғана емес, жалпы әлеуметтік және мәдени құрылымдарға да әсер етеді. Виртуалды ортадағы өзара әрекет, білім мен құндылықтардың таралуы, тіпті дін мен өнер секілді салалар да жаңа форматта өмір сүре бастады. Алынған нәтижелерді қолдану бағыттары: цифрлық педагогика, этика, жасанды интеллект философиясы, медиафилософия салаларында қолдануға болады. Зерттеудің шектеулігі — эмпирикалық деректерге негізделмеуі, бірақ теориялық-методологиялық тереңдік бұл олқылықты азайтады деп ойлаймын. Келешек зерттеулер нақты әлеуметтік топтар (жастар, желі қолданушылары, білім алушылар) аясында цифрлық болмыстың психо-философиялық әсерін эмпирикалық тұрғыда зерттеуге бағытталуы мүмкін.

Қорытынды. Цифрлық дәуірдегі адамның мәні туралы философиялық талдау қазіргі заманның өзекті және күрделі мәселелерінің бірі ретінде танылады. Жүргізілген зерттеу барысында адамның болмысы мен санасының виртуалдық кеңістіктегі трансформациясы әртүрлі онтологиялық, экзистенциалдық және этикалық аспектерде қарастырылды. Бұл трансформациялар адамның жеке басын тану, өзінің «Менін» қабылдау, шынайы болмыс пен виртуалдық шындықты ажырату секілді дәстүрлі философиялық ұғымдарды қайта пайымдауды талап етеді. Онтологиялық тұрғыда виртуалдық болмыстың нақты шындықпен теңестірілуі немесе одан ажыратылуы туралы мәселелер туындайды. Бұл шекараның бұлыңғырлануы адамның шынайы тәжірибесінің құрылымына әсер етіп, жаңа болмыстық категориялардың қалыптасуына жол ашады. Сонымен қатар, экзистенциалдық деңгейде цифрлық ұқсастық ұғымы адамның өмірлік мәнін, еркіндігін және жауапкершілігін жаңа формада ұғынуға итермелейді. Бұл – тек техникалық емес, терең философиялық мәселе. Этикада жаңа технологиялардың дамуымен бірге туындайтын моральдық жауапкершілік мәселесі аса өзекті бола түседі. Жасанды интеллект, алгоритмдер, деректердің ауқымды айналымы сияқты құбылыстар дәстүрлі этикалық нормаларды қайта қарастыруды қажет етеді. Бұл ретте философиялық этика мен ақпарат философиясы арасындағы байланысты тереңірек зерттеу – болашақтағы ғылыми ізденістердің маңызды бағыты болуы тиіс. Зерттеу нәтижелері философия ғылымында адам болмысының жаңа пішіндерін сипаттау үшін тұғырлы негіз қалап, цифрлық мәдениет контексіндегі

Әлеуметтік-гуманитарлық ғылымдар-Социально-гуманитарные науки-Social and humanities sciences антропологиялық парадигмаларды қайта қарау қажеттілігін дәлелдейді. Болашақта бұл тақырыпты кеңейтіп, адам мен технологияның өзара әрекетінің феноменологиясын, цифрлық еркіндік пен жауапкершілік ұғымдарын тереңірек талдауға бағытталған зерттеулер жүргізу қажет.

Әдебиеттер тізімі

1. Косилова С.В., Рыжова И.И., Артеменко И.В. Виртуальная коммуникация как новая форма социального бытия // *Философская мысль*. — 2020. — №7. — С. 75–80.
2. Бодрийяр Ж. Симулякры и симуляция / пер. с франц. М. Руднева. — М.: Добросвет, 2000. — 208 с.
3. Хайдеггер М. Время и бытие: Статьи и выступления / пер. с нем. В.В. Бибихина. — М.: Республика, 1993. — 447 с.
4. Яцевич М.Ю., Белоногов М.А. Цифровая идентичность: философские и этические аспекты // *Философия и общество*. — 2021. — №2. — С. 97–105.
5. Хайдеггер М. Бытие и время / пер. с нем. В.В. Бибихина. — М.: Республика, 1997. — 589 с.
6. Floridi L. Information Ethics: On the Philosophical Foundation of Computer Ethics // *Ethics and Information Technology*. — 1999. — Vol. 1, No. 1. — P. 37–56
7. Moor J.H. What is Computer Ethics? // *Metaphilosophy*. — 1985. — Vol. 16, No. 4. — P. 266–275.

References

1. Kosilova S.V., Ryzhova I.I., Artemenko I.V. Virtual'naja kommunikacija kak novaja forma social'nogo bytija // *Filosofskaja mysl'*. — 2020. — №7. — S. 75–80.
2. Bodrijar Zh. Simuljakry i simuljacija / per. s franc. M. Rudneva. — M.: Dobrosvet, 2000. — 208 s.
3. Hajdegger M. Vremja i bytie: Stat'i i vystuplenija / per. s nem. V.V. Bibihina. — M.: Respublika, 1993. — 447 s.
4. Jacevich M.Ju., Belonogov M.A. Cifrovaja identichnost': filosofskie i jeticheskie aspekty // *Filosofija i obshhestvo*. — 2021. — №2. — S. 97–105.
5. Hajdegger M. Bytie i vremja / per. s nem. V.V. Bibihina. — M.: Respublika, 1997. — 589 s.
6. Floridi L. Information Ethics: On the Philosophical Foundation of Computer Ethics // *Ethics and Information Technology*. — 1999. — Vol. 1, No. 1. — P. 37–56
7. Moor J.H. What is Computer Ethics? // *Metaphilosophy*. — 1985. — Vol. 16, No. 4. — P. 266–275.

СМЫСЛ ЧЕЛОВЕКА В ЦИФРОВУЮ ЭПОХУ: ФИЛОСОФСКОЕ ОСМЫСЛЕНИЕ

АМАНИЯЗОВА Б.А. , УТЕШЕВА Г.Т.

Аманиязова Багдагул Айтбаевна — Магистр, преподаватель, Актюбинский региональный университет им. К.Жубанова, Актөбе, Казахстан

E-mail: baqdaqul-1977@mail.ru, <https://orcid.org/0000-0003-4018-8952>

Утешева Гүлжанат Талгатовна — Магистр, преподаватель, Актюбинский региональный университет им. К.Жубанова, Актөбе, Казахстан

E-mail: gtu1310@mail.ru, <https://orcid.org/0009-0005-9902-556X>

Аннотация. Цифровая эпоха — это новый этап цивилизации, знаменующий собой не только технический прогресс, но и трансформацию человеческой природы и сущности. В статье рассматривается сущность и онтологическая природа человека с философской точки зрения в современной цифровой реальности. Опираясь на труды западных мыслителей XX–XXI вв. (Ж.-П. Сартр, А. Арендт, Д. Харауэй, Л. Флориди) и современных

Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университетінің хабаршысы, №2 (80), маусым 2025

Әлеуметтік-гуманитарлық ғылымдар-Социально-гуманитарные науки-Social and humanities sciences
исследователей, автор анализирует формы существования человека в виртуальном пространстве, цифровую идентичность, этику взаимодействия с информацией, пересмотр традиционной сущности человека в рамках постгуманистического дискурса. В статье также поднимаются философские вопросы существования человека в цифровой системе и будущая судьба гуманистических ценностей. Автор предлагает новую антропологическую перспективу, связывающую духовные и нравственные измерения человека с цифровой сферой. Данная статья вносит вклад в исследования в области цифровой философии, этики и современной антропологии. Онтологически цифровое существование теперь рассматривается как явление, неотделимое от реальности, становящееся ее частью. Этот процесс меняет способ взаимодействия людей с миром, их представления о времени и пространстве и даже саму суть духовности и существования.

Ключевые слова: цифровая эпоха, сущность человека, онтология, виртуальность, постгуманизм, этика

THE MEANING OF THE HUMAN IN THE DIGITAL AGE: A PHILOSOPHICAL REFLECTION

AMANIYAZOVA B.A. , UTESHEVA G.T.

Amaniyazova Bagdagul Aitbaevna — Master of Arts, lecturer, K.Zhubanov Aktobe Regional University, Aktobe, Kazakhstan

E-mail: baqdaqul-1977@mail.ru, <https://orcid.org/0000-0003-4018-8952>

Utesheva Gulzhanat Talgatovna — Master of Arts, lecturer, K.Zhubanov Aktobe Regional University, Aktobe, Kazakhstan

E-mail: gtu1310@mail.ru, <https://orcid.org/0009-0005-9902-556X>

Abstract. The digital era is a new stage of civilization that determines not only technological progress, but also the transformation of human being and essence. This article examines the essence and ontological nature of man in today's digital reality from a philosophical perspective. Based on the works of Western thinkers of the 20th–21st centuries (J.-P. Sartre, H. Arendt, D. Haraway, L. Floridi) and modern researchers, the author analyzes the forms of human existence in virtual space, digital similarity, the ethics of interaction with information, and the revision of the traditional essence of man within the framework of the posthumanist discourse. The article also raises the issues of the philosophical consequences of human existence in the digital system and the fate of human values in the future. The author proposes a new anthropological approach, connecting the spiritual and moral dimensions of man with digital being. This article contributes to research in the fields of digital philosophy, ethics, and modern anthropology. Ontologically, digital existence is no longer seen as a phenomenon that is inseparable from reality, becoming a part of it.

Key words: digital age, human essence, ontology, virtuality, posthumanism, ethics